

JUDIKATURA pro přednášku na JA SR

Aktuální judikatura NS ČR

§ 13 NOZ 31 Cdo 1791/2011 R 7/2013 o právu na soudní ochranu a

Ukládá-li ustanovení § 5 zákona č. 87/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů povinné osobě vydat věc na základě včasné písemné výzvy oprávněné osobě, která prokáže svůj nárok na vydání věci a uvede způsob jejího převzetí státem, a to tím způsobem, že s ní uzavře dohodu o vydání věci a věc vydá nejpozději do třiceti dnů po uplynutí lhůty uvedené v § 5 odst. 2 uvedeného zákona, jde o právní povinnost. Porušení této povinnosti může založit odpovědnost povinné osoby za vznik škody tím způsobené oprávněné osobě, a to v režimu ustanovení § 420 odst. 1 obč. zák.

Nárok oprávněné osoby na náhradu ušlého zisku uplatněný vůči povinné osobě jako škoda vzniklá porušením povinnosti vydat včas věc podle zákona č. 87/1991 Sb., není nárokem vycházejícím z vlastnického práva k vydávané věci; oprávněná osoba je oprávněna se jej domáhat vůči povinné osobě bez zřetele k tomu, zda dosud probíhá řízení v restituční věci, v němž oprávněná osoba uplatnila vůči povinné osobě právo na vydání věci.

Proti státu lze uplatňovat nárok na náhradu škody způsobené oprávněné osobě tím, že jí povinná osoba věc včas nevydala, jen za předpokladu, že porušení právní povinnosti státem tvořené nesprávným úředním postupem, jenž má spočívat v tom, že soud nerozhodl o restituční věci v přiměřené lhůtě, vedlo ke ztrátě pohledávky oprávněné osoby (z titulu odpovědnosti za škodu) vůči povinné osobě.

30 Cdo 2813/2011, R 122/2012 o rozhodování v obdobných věcech a o nárocích na odůvodnění

Výše přiznaného zadostiučinění by se neměla bez zjevných a podstatných skutkových odlišností konkrétního případu podstatně odlišovat od zadostiučinění přiznaného v případě skutkově obdobném. Významnější odchylka je v tomto směru možná jen tehdy, bude-li též soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna

OSŘ - procesní

§ 12 odst. 2 o. s. ř. 21 Nd 299/2012, R 13/2013 o irelevanci procesní obstrukce při určování místní příslušnosti

Podal-li žalobce žalobu proti více žalovaným, aniž by také vůči všem sledoval ochranu svého porušeného nebo ohroženého práva, jen proto, aby tím založil místní příslušnost soudu, u něhož by věc jinak nemohla být projednána a rozhodnuta, postupuje soud při zkoumání místní příslušnosti stejně, jako kdyby byla žaloba podána jen vůči tomu ze žalovaných, který měl být takovou žalobcovou procesní obstrukcí poškozen; nejde o okolnost, která by odůvodňovala přikázání věci jinému soudu téhož stupně podle ustanovení § 12 odst. 2 o. s. ř.

§ 14 o. s. ř. 29 NSCR 26/2012 R 85/2012 k irelevanci námitky nesprávného obsazení soudu

Námitka spočívající v tvrzení, že soud je nesprávně obsazen (že o odvolání účastníka má podle rozvrhu práce odvolacího soudu rozhodovat jiný odvolací senát než ten, jemuž byla věc přidělena k vyřízení), není způsobilá založit důvod pochybovat o nepodjatosti soudců odvolacího senátu, jemuž byla věc přidělena k vyřízení.

§ 21 odst. 4 o. s. p. a § 43 o. s. ř. 31 Cdo 2847/2011, R 72/2012 o vadném označování státu jeho orgánem

Je-li žalobcem v žalobě za žalovaného označen pouze orgán státu (kraje, obce), přičemž se z jiných částí žaloby podává, že směřuje vůči státu (kraji, obci), je na místě takový stav posoudit jako vadu žaloby ve smyslu § 43 odst. 1 o. s. ř. Je-li pak žalobcem posléze zjednána náprava spočívající v označení žalovaného jako České republiky (kraje, obce), lze odtud usuzovat na původně vadnou žalobu (§ 43 o. s. ř.), kterou žalobce sám zhojil.

21 Cdo 4593/2009 o vadném alternativním žalování více žalovaných

Žaloba, kterou se žalobce domáhá, aby mu stejnou povinnost splnilo alternativně více žalovaných, je ve smyslu ustanovení § 43 odst.1 o.s.ř. neurčitá; soud je proto povinen se pokusit postupem podle ustanovení § 43 o.s.ř. o to, aby tato vada žaloby byla odstraněna.

§ 56 odst. 1 o. s. ř. 30 Cdo 2729/2010 R 47/2012 k běhu lhůty v případě smrti účastníka

Zemře-li účastník řízení po účinném doručení rozsudku odvolacího soudu, avšak ještě předtím, než mu uplynula lhůta pro podání dovolání, běží jeho procesnímu nástupci znovu celá dovolací lhůta, a to ode dne, kdy mu byl řádně doručen rozsudek odvolacího soudu.

§ 94 o. s. ř. 21 Cdo 2880/2011, R 2013, o účastenství

Účastníky řízení o ustanovení opatrovníka domnělému otci, který není naživu (§ 55 zák. o rod.), jsou také jeho případní dědicové.

§ 92 o. s. ř. 21 Cdo 3119/2008, R 3/2011 o nepřípustnosti podmíněného přistoupení

K návrhu na přistoupení dalšího žalovaného do řízení vázanému na podmínku (že žaloba bude vůči původnímu žalovanému zamítnuta) soud nepřihlíží (§ 41a odst. 2 o. s. ř.).

§ 79 odst. 1 o. s. ř. 2 Odon 154/97, 31 Cdo 678/2009 R 27/2012 o vztahu žalobního důvodu a principu identity skutku

Rozhoduje-li soud o nároku na plnění na základě skutkových zjištění umožňujících podřadit uplatněný nárok po právní stránce pod jinou hmotněprávní normu, než jak ji uvádí žalobce, je povinností soudu posoudit důvodnost podle všech do úvahy přicházejících hmotněprávních

ustanovení. Na postupníka může přejít postoupená pohledávka z bezdůvodného obohacení, i když ji účastníci v postupní smlouvě kvalifikovali jako pohledávku vyplývající ze smlouvy o půjčce.

21 Cdo 4947/2008. R 87/2012 k možnosti žaloby proti neznámému dědici

Není-li znám dědic spoluvlastnického podílu zemřelého podílového spoluvlastníka, je přípustné, aby žaloba o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví byla podána proti jeho neznámému dědici.

§ 94 odst. 1 o. s. ř. 21 Cdo 1065/2010, R 20/2012 k účastenství v řízení o výživném po nabytí zletilosti

Soud, který rozhoduje o nárocích dítěte na výživné v řízení, které sice začalo ještě v době nezletilosti dítěte, ale končí už v době, kdy dítě nabylo zletilosti, rozhodne o jeho nároku na výživné i za dobu zletilosti podle stavu ke dni rozhodování (§ 154 odst. 1 o. s. ř.). Okruh účastníků je pro část řízení týkající se výživného na dobu po dosažení zletilosti dítěte sice užší o rodiče, vůči kterému návrh zletilého dítěte nesměruje, avšak tento rodič se řízení dále účastní, protože se v něm rozhoduje i o výživném dítěte za dobu do jeho zletilosti.

§ 107a o. s. ř. 29 Cdo 3013/2010, R 46/2012 ke zneužití procesní úpravy

Nelze vyloučit, že soud může ve výjimečných případech založit důvod k zamítnutí žalobcova návrhu dle § 107a o. s. ř. (při jinak formálně doložených předpokladech pro to, aby takovému návrhu bylo vyhověno) prostřednictvím ustanovení § 2 o. s. ř. Takový postup by byl namísto např. tehdy, bylo-li by možno dovodit podle toho, co v řízení vyšlo najevo, že cílem návrhu na vydání rozhodnutí dle § 107a o. s. ř. je zneužití procesní úpravy za tím účelem, aby se možná pohledávka na náhradu nákladů řízení stala vůči neúspěšnému žalobci nedobytnou. Prostá obava, že případná pohledávka na náhradě nákladů řízení se v budoucnu stane nedobytnou, však k takovému kroku nepostačuje.

§ 114b o. s. ř. 23 Cdo 4311/2011, R 101/2012 k možnostem kvalifikované výzvy při kumulaci nároků

Je-li žalobou uplatněno více nároků a neumožňují-li skutková tvrzení v žalobě učinit závěr, že z nich vyplývají všechny nároky, nelze platebním rozkazem rozhodnout pouze o nárocích některých. Za této situace nelze proto vydat ani kvalifikovanou výzvu k vyjádření podle ustanovení § 114b odst. 1 o. s. ř. s platebním rozkazem spojenou. Vyžaduje-li to povaha věci nebo okolnosti případu, lze však o těch nárocích, které jsou samostatně projednatelné, vydat podle ustanovení § 114b o. s. ř. kvalifikovanou výzvu k vyjádření samostatně. O těchto nárocích pak může nastat fikce uznání ve smyslu ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř. vůči každému z těchto nároků samostatně a také samostatně vůči nim soud posuzuje i předpoklady pro vydání rozsudku pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř.

§118a odst. 3 o.s. ř. 31 Cdo 619/2011, R 115/2012 o povinnostech tvrzení a důkazní, jakož i poučování soudem v situaci, kdy by účastník –navzdory projevěnému důkaznímu návrhu - nemohl být úspěšný

Poučení o důkazní povinnosti podle ustanovení § 118a odst. 3 o. s. ř. soud poskytne nejen účastníku, který dosud o sporném tvrzení neoznačil žádný důkaz nebo který sice o svém sporném tvrzení důkaz označil, avšak jde o důkaz zjevně nezpůsobilý prokázat sporné tvrzení, ale i tehdy, provedl-li ohledně sporného tvrzení účastníkem navržené důkazy, jestliže jimi nedošlo k jeho prokázání a jestliže proto (z důvodu neunesení důkazního břemene) by účastník nemohl být ve věci úspěšný.

Újma nemajetkové povahy vzniká již v souvislosti s omezením osobní svobody zakládajícím nárok na její náhradu přede dnem účinnosti zákona č. 160/2006 Sb. (26. 4. 2006), a případné promlčení nároku na její náhradu uplatněného na základě přímé aplikace čl. 5 odst. 5 Úmluvy o ochraně základních lidských práv a svobod je třeba posuzovat dle § 101 obč. zák.

§ 119 odst. 1 o. s. ř. 29 Cdo 1940/2011, R 116/2012 k omluvitelnému důvodu neúčasti při jednání

Skutečnost, že účastník řízení má za to, že nejsou splněny podmínky řízení (např. že není dána věcná příslušnost soudu prvního stupně k projednání a rozhodnutí věci), není omluvitelným (důležitým) důvodem jeho neúčasti u jednání soudu, ke kterému byl řádně a včas předvolán; bez zřetele k tomu, zda je taková námitka účastníka opodstatněná, nejde o okolnost, která účastníku brání se k nařízenému jednání dostavit.

§ 138 o. s. ř. 29 Cdo 242/2012, R 88/2012 k osvobození od SOP jen do PM

Usnesení, jímž bylo za řízení před soudem prvního stupně přiznáno účastníku řízení osvobození od soudních poplatků, platí jen do pravomocného skončení řízení; na dovolací řízení se nevztahuje.

§ 153a o. s. ř. 23 Cdo 4426/2011, R 73/2012 k právní obraně po kvalifikované výzvě

Uvede-li žalovaný ve vyjádření podle ustanovení § 114b o. s. ř., aniž by zpochybňoval skutková tvrzení žalobce, právní důvody, na nichž staví svoji obranu, které mohou představovat právní důvody bránící vzniku uplatněného práva, nenastává fikce uznání uplatněného nároku a ve věci nelze rozhodnout rozsudkem pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř.

Neschválené, sporné, a přesto využitelné k opaku

22 Cdo 2793/2009 o potřebě opakování důkazu listinami

Hodlá-li se odvolací soud odchýlit od skutkového zjištění, které učinil soud prvního stupně na základě v řízení provedených důkazů listinami, je nutno, aby i takové důkazy sám zopakoval.

22 Cdo 467/2009 o překvapivosti rozhodnutí o podmínkách řízení

Jestliže odvolací soud zruší rozhodnutí soudu prvního stupně, řízení zastaví a rozhodne o postoupení věci orgánu, do jehož pravomoci podle jeho názoru náleží (§ 221 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.), a to aniž by v předchozím řízení byla otázka pravomoci soudu účastníky zpochybněna a aniž by odvolací soud účastníky se svým právním názorem na pravomoc

soudu, odlišným od právního názoru soudu prvního stupně, seznámil a umožnil jim se k němu vyjádřit, jde o rozhodnutí překvapivé, a tedy řízení trpí vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

32 Cdo 1881/2011 o potřebě dokazování rozhodčí doložky

Závěr soudu o tom, že věc má být podle smlouvy účastníků projednána v řízení před rozhodci (§ 106 odst. 1, věta první, o. s. ř.), se neobejde bez příslušných skutkových zjištění. K zjištěním o skutkovém stavu věci soud tam, kde nemůže vzít za svá skutková zjištění shodná tvrzení účastníků, dospívá dokazováním. Dokazování provádí soud zásadně při jednání. To platí též pro soud odvolací.

33 Cdo 181/2011 k pravomoci státu ve sporu organizačních složek

Konstrukce dělené subjektivity státu vylučuje, aby na stát bylo v právních vztazích týkajících se hospodaření (nakládání) s jeho majetkem prostřednictvím organizačních složek státu nahlíženo jako na kompaktní a vnitřně splývající celek. Nakládání s majetkem mezi organizačními složkami navzájem se uskutečňuje na základě zápisu (§ 19 zákona č. 219/2000 Sb.) nebo – pokud to zákon připouští – jednostranným opatřením, které má povahu rozhodnutí státního orgánu, na jehož vydání se nevztahují předpisy o správním řízení a které nepodléhá přezkoumání soudem (§ 20 zákona č. 219/2000 Sb.). Orgánem, který je povolán k ochraně práva, včetně sporu mezi organizačními složkami státu, je soud.

Neschválené, sporné, avšak využitelné k identifikaci procesního problému

29 Cdo 3478/2007 o nositeli důkazního břemene ve vztahu k tvrzení pravosti podpisu na cenném papíru

Varianta I.

Popře-li žalovaný ve sporu o zaplacení směnky její pravost, leží důkazní břemeno ohledně pravosti směnky (pravosti podpisu žalovaného na směnce) na žalobci.

Varianta II.

Ve sporu o zaplacení směnky tíží důkazní břemeno prokázání pravosti podpisu dlužníka na směnce žalobce.

21 Cdo 3461/2011 o nositele důkazního břemene ve vztahu k tvrzení o nepravém podpisu

V případě, že pravost "neověřeného" podpisu na smlouvě nebo jiné listině byla popřena, má procesní povinnost tvrdit skutečnosti rozhodné z hlediska posouzení pravosti podpisu a povinnost tvrzené skutečnosti prokázat (§ 101 odst. 1 písm. a/ a b/ a § 120 odst. 1, věta první, a § 120 odst. 3 o. s. ř.) ten z účastníků, který - jak je v soudní praxi a právní teorii nepochybné - z objasnění této okolnosti vyvozuje pro sebe příznivé právní důsledky, tedy, řečeno jinak, ten z účastníků, pro něhož je zjištění této okolnosti na prospěch z hlediska (pro něho) úspěšného výsledku řízení (úspěchu ve sporu).

Zákoník práce

21 Cdo 2596/2011, R 25/2013

Útok na majetek zaměstnavatele, ať už přímý (např. krádeží, poškozováním, zneužitím apod.) nebo nepřímý (např. pokusem odčerpat část majetku zaměstnavatele bez odpovídajícího protiplnění), představuje z hlediska vymezení relativně neurčité hypotézy § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce tak významnou okolnost, že zpravidla již sama o sobě postačuje pro závěr o porušení povinnosti zaměstnance vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem.

Občanský zákoník

31 Cdo 503/2011, R 17/2013

Užívá-li spoluvlastník bez právního důvodu (zejména bez rozhodnutí většiny spoluvlastníků nebo bez dohody spoluvlastníků anebo bez rozhodnutí soudu) společnou věc nad rámec svého spoluvlastnického podílu, je povinen vydat to, oč se takovým užíváním obohatil, ostatním spoluvlastníkům podle pravidel o vydání bezdůvodného obohacení (§ 451 a násl. obč. zák.).

Zákon o rodině

30 Cdo 3430/2011, R 102/2012

V řízení o popření otcovství zahájeném na návrh nejvyššího státního zástupce podle § 62 zák. o rod. je soud oprávněn zkoumat zájem dítěte na popření otcovství. Rozsudek vyhlášený v řízení podle § 62 zák. o rod. nemusí zcela bezvýjimečně deklarovat soulad mezi biologickým a právním otcovstvím, ale jeho cílem je, za užití zásady nejlepšího zájmu dítěte plynoucí z ustanovení čl. 3 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, dosáhnout spravedlivé rovnováhy mezi jednotlivými konkurujícími zájmy dotčených osob.